

Βουλή των Ελλήνων
Δ/ση Κοινοβουλευτικού Ελέγχου
Αριθ.Πρωτ.Ερωτήσεων.5749
Ημερ.κατ.13-4-2020

ΕΡΩΤΗΣΗ

Αθήνα, 13 Απριλίου 2020

Προς τους κ.κ. Υπουργούς

1. Περιβάλλοντος και Ενέργειας

2. Εσωτερικών

ΘΕΜΑ: «Ανάγκη πύκνωσης του Εθνικού Δικτύου Σταθμών Μέτρησης Ατμοσφαιρικής Ρύπανσης»

Τον τελευταίο καιρό πληθαίνουν οι ειδήσεις στον έντυπο και ηλεκτρονικό Τύπο που περιγράφουν διεθνώς τις επιπτώσεις της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, ιδιαίτερα στην δημόσια υγεία. Τίτλοι όπως «Τα Βαλκάνια ασφυκτιούν από τοξικό νέφος», «Πρώτη σε θανάτους από ρύπους στην ΕΕ η Ελλάδα» κ.λπ. Η ατμοσφαιρική ρύπανση λοιπόν βρίσκεται παρούσα σε όλες της περιοχές της γης, ενώ ακόμα και ο Τύπος της Κύπρου εκφράζει αντίστοιχες ανησυχίες.

Ειδικά σήμερα που η Πανδημία του covid 19 είναι πλέον μια παγκόσμια απειλή και οι συζητήσεις στην επιστημονική κοινότητα εστιάζουν στη σύνδεση του κορωνοϊού με την ατμοσφαιρική ρύπανση, οι ανάγκες του ελέγχου και μετριασμού της ρύπανσης καθίστανται επείγουσες.

Είναι γνωστά τα στοιχεία που αναφέρει η πλέον πρόσφατη έκθεση του 2019 με τον τίτλο «Επισκόπηση της εφαρμογής της περιβαλλοντικής πολιτικής της ΕΕ 2019. Έκθεση χώρας ΕΛΛΑΔΑ» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Ελλάδα. Υπενθυμίζουμε ότι η έκθεση αναφέρει: «Την ίδια στιγμή, η ποιότητα του αέρα στην Ελλάδα εξακολουθεί να προκαλεί ανησυχίες. Για το 2015, ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος εκτίμησε ότι περίπου 12000 πρόωροι θάνατοι μπορούσαν να αποδοθούν στις συγκεντρώσεις λεπτών αιωρούμενων σωματιδίων, περισσότεροι από 6100 στις συγκεντρώσεις όζοντος και 2300 στις συγκεντρώσεις διοξειδίου του αζώτου».

Η χάραξη στρατηγικής για την αντιμετώπιση των συνεπειών από την ατμοσφαιρική ρύπανση, απαιτεί την όσο πιο λεπτομερή συγκέντρωση και μελέτη στοιχείων. Η συλλογή στοιχείων γίνεται, προφανώς, από αυτόματους αισθητήρες που είναι διασκορπισμένοι σε κατάλληλους σταθμούς ανά την χώρα. Σύμφωνα με την τελευταία έκδοση της έκθεσης για την ποιότητα της Ατμόσφαιρας, που εκδόθηκε τον Μάιο 2019 για το 2018, η χώρα διαθέτει σταθμούς μέτρησης της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, ως εξής:

- 14 σταθμοί στην Αττική και ένας στην Βοιωτία που λειτουργούν υπό την ευθύνη του ΥΠΕΝ (Δ/ση ΚΑΠΑ), (ο δε πίνακας 1.1. στην σελίδα 7 αναφέρει 20)
- 7 στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας,
- 5 στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας,
- Ανά 2 σταθμοί στις Περιφέρειες Δ. Ελλάδας και Θεσσαλίας ενώ
- Οι Περιφέρειες Κρήτης, Ηπείρου και Αν Μακεδονίας και Θράκης διαθέτουν μόλις 1 σταθμό η κάθε μία.

Οι νησιωτικές Περιφέρειες Ιονίου, Βορείου και Νοτίου Αιγαίου δεν αναφέρεται να διαθέτουν, τουλάχιστον μέχρι το 2018, κανέναν σταθμό καταγραφής και μέτρησης στοιχείων ατμοσφαιρικής ρύπανσης. Στο σημείο να αναφερθεί ότι η Κύπρος, με έκταση και πληθυσμό μόλις λίγο μεγαλύτερο από την Κρήτη, διαθέτει 15 σταθμούς μέτρησης και καταγραφής ποιότητας του αέρα, έναντι μόλις 1 της Κρήτης.

Οι κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες της χώρας μεταβάλλονται συνεχώς. Νέες δραστηριότητες αναπτύσσονται, ενώ παλιές αναβαθμίζονται ή ακόμα και εκλείπουν. Για παράδειγμα, τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια συνεχής ανοδική πορεία του τουρισμού με εκατομμύρια αφίξεις. Πολλές από αυτές γίνονται με κρουαζιερόπλοια σε Κυλλήνη, Χανιά, Σαντορίνη, Κατάκολο, για να αναφέρουμε ελάχιστους μόνο από τους δημοφιλείς προορισμούς. Ο Πειραιάς έτυχε της ύπαρξης ενός πλήρους σταθμού με αισθητήρες 7 παραμέτρων. Δυστυχώς, σε όλες αυτές τις τοποθεσίες δεν υπάρχουν μετρήσεις για τις επιπτώσεις στις πόλεις που φιλοξενούν λιμένες ελλιμενισμού πλοίων κρουαζιέρας. Ακόμη και για την σχεδιαζόμενη επέκταση της δραστηριότητας της ζώνης του ΟΛΠ, υπάρχουν καταγγελίες ότι στην σύνταξη των ΜΠΕ (Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων) δεν έχει τηρηθεί η νομοθεσία που να βασίζεται σε πρόγραμμα παρακολούθησης ατμοσφαιρικών εκπομπών, όπως απαιτεί ο Νόμος 4014/2011. Εν τω μεταξύ, βιομηχανικές περιοχές όπως η Πτολεμαΐδα ή η Μεγαλόπολη παραμένουν χωρίς αναλυτές αέριας ρύπανσης ή, όπως η Ελευσίνα, καλύπτονται από έναν!

Η εποχή της πανδημίας του κορωνοϊού Covid-19 ανέδειξε τις σημαντικές επιπτώσεις της ατμοσφαιρικής ρύπανσης στην δημόσια υγεία. Η επιβολή του καθολικού lockdown στην παραγωγική διαδικασία με το κλείσιμο των εργοστασιακών μονάδων, αλλά και η επιβολή απαγόρευσης της κυκλοφορίας, έφεραν εντυπωσιακές μειώσεις στις τιμές των NO_x (Οξείδια Αζώτου) και των αιωρούμενων σωματιδίων, σε όλες τις περιοχές της γης. Μειώσεις της ατμοσφαιρικής ρύπανσης αναφέρονται από την Κίνα, την Ιαπωνία, την Ινδία –που διαθέτει 22 πόλεις με της υψηλότερη ατμοσφαιρική ρύπανση μέσα στον κατάλογο των 30 πόλεων με την μεγαλύτερη ρύπανση, τις ΗΠΑ, την Ευρώπη. Η επιβεβαίωση τέτοιων γεγονότων ήρθε μέσα από τα πιο επίσημα χείλη. Τόσο η NASA όσο και η ΕΕΑ (Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Περιβάλλοντος), επιβεβαιώνουν τις σημαντικές μειώσεις στην ατμοσφαιρική ρύπανση πάνω από πολλές αστικές και βιομηχανικές περιοχές. Η ΕΕΑ με τις μετρήσεις της επιβεβαιώνει την μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης ακόμα και σε επίπεδα της τάξης του 50%, όχι μόνο στο Μιλάνο, το Μπέργκαμο, τη Ρώμη, αλλά και στην Λισσαβώνα, το Λονδίνο, την Μαδρίτη, την Βαρκελώνη. Επίσης, η διεύθυνση ΚΑΠΑ (Κλιματικής Αλλαγής και Ποιότητας αέρα) του ΥΠΕΝ αναφέρει μετρήσεις με σημαντική μείωση της ρύπανσης του αέρα στην Αθήνα. Πέραν τούτου, το γνωστό Πανεπιστήμιο Χάρβαρντ, αναφέρει την έναρξη έρευνας, διότι όπως φαίνεται **«οι ασθενείς με τη νόσο Covid-19, που ζούσαν σε περιοχές με αυξημένα επίπεδα ατμοσφαιρικής ρύπανσης πριν το ξέσπασμα της πανδημίας, κινδυνεύουν περισσότερο να πεθάνουν από τη λοίμωξη, σε σχέση με όσους ζουν σε περιοχές με πιο καθαρό περιβάλλον».**

Η προηγούμενη κυβέρνηση, παρά τον σφικτό οικονομικό έλεγχο, κατάφερε ορισμένες βελτιώσεις στο δίκτυο σταθμών. Είναι αυτονόητο ότι στη μελέτη δεν αναφέρονται νεότεροι σταθμοί που είτε εγκαταστάθηκαν είτε εκσυγχρονίστηκαν μέσα στο 2019. Η αναφορά για επέκταση ή εμπλουτισμό σταθμών αφορά προηγούμενα έτη, όπως: «Μέσω έργου του ΥΠΕΝ που χρηματοδοτήθηκε από το «Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιβάλλον & Αειφόρος Ανάπτυξη» του ΕΣΠΑ, το δίκτυο ΕΔΠΑΡ έχει πρόσφατα ανανεωθεί με νέους αναλυτές αιωρούμενων σωματιδίων ΑΣ10 που αντικατέστησαν τους παλιούς (Σεπτέμβριος 2016), καθώς επίσης επεκτάθηκε και σε μετρήσεις ρύπων που δεν μετρούνταν μέχρι τώρα, όπως τα αιωρούμενα σωματίδια ΑΣ_{2,5} (Σεπτέμβριος 2016) και το βενζόλιο (Σεπτέμβριος-Οκτώβριος 2015). Επίσης, αναλυτής βενζολίου τοποθετήθηκε σε μια νέα θέση (Καβάλα)». Δεν γίνεται αναφορά στην παρέμβαση της Πολιτείας για την εγκατάσταση νέων αναλυτών (π.χ. στην εγκατάσταση αναλυτή μερκαπτανών στον Βόλο), που έγινε το 2019 και αναμένεται να αναφερθεί σε επόμενη έκθεση.

Κατά την διάρκεια της ανακοίνωσης από την Κυβέρνηση του «αναπτυξιακού προγράμματος έργων Α. Τρίτης» που έγινε την 09.04.2020, ο αρμόδιος Υπουργός Εσωτερικών ανέφερε ότι, «το πρόγραμμα αφορά την κατασκευή έργων ιδίως στους τομείς των υποδομών, της ψηφιακής σύγκλισης, της βιώσιμης ανάπτυξης, προστασίας του περιβάλλοντος, καθώς και την προμήθεια αγαθών και υπηρεσιών πολιτικής προστασίας και προστασίας της δημόσιας υγείας...». Είναι ευκαιρία, λοιπόν, στο πλαίσιο αυτό να εμπλουτιστούν οι δομές των περιφερειών, οι οποίες έχουν την αρμοδιότητα για την μέτρηση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης (πλην της Περιφέρειας Αττικής, που η αρμοδιότητα είναι απευθείας στο ΥΠΕΝ) να συμμετάσχουν σε ολοκληρωμένα προγράμματα αύξησης των αισθητήρων μέτρησης ατμοσφαιρικής ρύπανσης, ανάλογα με τις ανάγκες της κάθε περιοχής.

Δεδομένου ότι:

- Οι ανησυχίες για τις επιπτώσεις της ρύπανσης της ατμόσφαιρας είναι πολύ σημαντικές,
- Πολλές περιοχές και ακόμα και ολόκληρες περιφέρειες δεν καλύπτονται από σταθμούς μέτρησης και καταγραφής δεδομένων αέριας ρύπανσης,
- Νέες οικονομικές δραστηριότητες εμφανίζονται και νέες περιοχές αναπτύσσονται,
- Οφείλουμε να καταθέσουμε άμεσα το Πρώτο Εθνικό σχέδιο ελέγχου της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, σύμφωνα με την οδηγία ΕΕ2016/2284 και για το οποίο μας εγκαλεί η ΕΕ.

Ερωτώνται οι κ.κ. Υπουργοί:

1. Τί μέτρα προτίθενται να προωθήσουν και ποιο το λεπτομερές χρονοδιάγραμμα για την πύκνωση των σταθμών μέτρησης και καταγραφής των αέριων ρύπων στις βιομηχανικές, λιμενικές και αστικές περιοχές ευθύνης ΥΠΕΝ;
2. Τί μέτρα προτίθενται να προωθήσουν και ποιο το λεπτομερές χρονοδιάγραμμα για την εγκατάσταση και πύκνωση των σταθμών μέτρησης και καταγραφής των αέριων ρύπων στις βιομηχανικές, λιμενικές και αστικές περιοχές που βρίσκονται στην ευθύνη των Περιφερειών;
3. Τί κίνητρα προτίθενται να προωθήσουν και ποιο το λεπτομερές χρονοδιάγραμμα για την ανάληψη πρωτοβουλιών από τις Περιφέρειες για την εγκατάσταση σταθμών μέτρησης ατμοσφαιρικής ρύπανσης σε όλες τις πόλεις, βιομηχανικές και λιμενικές της περιοχής τους;

4. Τί μέτρα προτίθενται να προωθήσουν και ποιο το λεπτομερές χρονοδιάγραμμα για την εκπαίδευση του επιπλέον προσωπικού που θα απαιτηθεί για την λειτουργία των νέων σταθμών;

5. Αναμένεται να διατεθούν από το νέο πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης», που πρόσφατα εξήγγειλε η Κυβέρνηση για την Τοπική Αυτοδιοίκηση, κονδύλια για πύκνωση σταθμών μέτρησης της ατμοσφαιρικής ρύπανσης σε όλες τις Περιφέρειες της χώρας;

Ο ερωτώντες Βουλευτές

Καφαντάρη Χαρούλα (Χαρά)
Αβραμάκης Ελευθέριος
Αθανασίου Αθανάσιος (Νάσος)
Αλεξιάδης Τρύφων
Αυγέρη Θεοδώρα
Βαρδάκης Σωκράτης
Βέττα Καλλιόπη
Γκιάλας Ιωάννης
Δρίτσας Θεόδωρος
Ζαχαριάδης Κωνσταντίνος
Ηγουμενίδης Νικόλαος
Καλαματιανός Διονύσιος
Κασιμάτη Ειρήνη (Νίνα)
Κατρούγκαλος Γεώργιος
Λάμπας Σπυρίδων
Μάλαμα Κυριακή
Μαμουλάκης Χαράλαμπος
Μεϊκόπουλος Αλέξανδρος
Μουζάλας Ιωάννης
Παπανάτσιου Αικατερίνη
Παππάς Νικόλαος
Πούλου Παναγιού (Γιώτα)
Ραγκούσης Ιωάννης
Σκουρολιάκος Παναγιώτης (Πάνος)
Σκούφα Ελισσάβετ (Μπέττυ)
Σπίρτζης Χρήστος
Τριανταφυλλίδης Αλέξανδρος
Χρηστίδου Ραλλία
Φίλης Νικόλαος